

Belastingvrij afdalen in Andorra

De chique winkels in het bergstaatje in de Pyreneeën hebben concurrentie: van de skipistes.

Tekst en foto's: Florian van Rees



Verandering van spijs: Wie even niet wil skiën, kan in Andorra la Vella urenlang badderen, winkelen en eten en drinken.

Niet uitpersen staat op een bordje bij de ingang van het Japanse bad dat de huid verzacht. Maar in een tienpersoonsligbad met drijvende grapefruits wordt het natuurlijk toch feest. Eerst gooien twee kinderen met het fruit, de twee volwassenen die zich bij hen voegen, dollen direct mee. Dikke pret dus, in het verder o zo spannende en welriekende wellnesscentrum Caldea. Het complex met zwembaden, binnen- en buitenwhirlpools, sauna's, stoombaden en massagekamers is gevestigd in een opzichtige toren van spiegeland glas, in het centrum van Andorra la Vella, de enige stad in het prinsdommetje in de Pyreneeën.

Caldea is een populair uitje voor toeristen in Andorra. In de baden veel gezette Russische mannen met geblondeerde vrouwen. Dat geldt trouwens voor de hele stad, want Russen houden van dure merkspullen en daar heb je er hier heel veel van. De kilometerslange winkelstraten zijn een aaneenschakeling van Gucci, Prada, juweliers en parfumerieën. Mooi of elegant is de stad niet, maar wel levendig, en alle aankopen zijn belastingvrij.

Taxfree winkelen was tot voor enkele jaren de voornaamste, zo niet de enige reden om naar het berg-

staatje, niet groter dan de provincie Utrecht, te gaan. Maar Andorra heeft zich in korte tijd ontwikkeld tot een wintersportbestemming van formaat, met twee uitgestrekte, modern uitgeruste skigebieden: Vallnord en Grandvalira. De meeste Russen blijven beneden in de stad, de bergen worden bevolkt door Spanjaarden, Fransen en heel veel Engelsen. Geen Duitsers, geen Nederlanders. Het grootste deel van het personeel van liften, skischolen en bergrestaurants wordt ingevlogen uit Argentinië.

Vanuit Andorra-stad linksaf omhoog ligt na 20 minuten Arcalis, in skigebied Vallnord. Er is uitzonderlijk weinig sneeuw gevallen deze winter, maar de pistemakers en de sneeuwkanonnen hebben de 30 kilometer piste vandaag weer in topconditie weten te brengen. Alleen de freeriders komen er bekaaid af. Aan hen zijn uitdagende berghellingen toegewezen, waar ze zelfs hun eigen liften naartoe hebben, maar als er geen sneeuw ligt, moeten ook zij het doen met geprepareerd terrein.

Niet erg, want er is plek genoeg voor iedereen. Wat heet, zelfs in het weekend is het nog rustig. Heerlijk zijwoef, zijwoef, over de brede, goed gemarkeerde en eindeloos lange afdaling La Balma. Iedereen wordt ingehaald door de kinderen van de lokale skiclubs, die in hun strakke

pakken in één ruk van de top op 2550 meter naar het dalstation op 1940 meter racen. Vrijwel iedere Andorreese - het zijn er zeventigduizend - kan skiën, want jaarlijks spelen de gymlessen in de winter zich af op de berg, vertelt een praatgrage man in stoeltjeslift La Coma. Hij speurt in de diepte naar zijn zootje, dat met een stel vriendjes een slalom gaat doen. De man in de lift blijkt Martí Rafel te zijn, freestyleskiër op de Olympische Spelen van 1988 en 1992. „Mijn specialisme was moguls. Met chronische ruggijn als gevolg.”

Terwijl de lift soepeltjes naar boven glijdt, wijst Rafel naar drie mensen die aan de zijkant van de pistes de weg naar de top op ski's afleggen. Lopend dus eigenlijk. „Dát is pas sportief,” vindt de oudolympiër. „Nergens vind je zoveel toerskiërs als hier,” vervolgt hij. Het zijn er inderdaad vele tientallen, veelal met hond. „Andorrezen houden van hun bergen. Ze doen er van alles op,” is zijn verklaring voor de populariteit van het toerskiën. Later wijst hij naar een klein meerje waarin het mogelijk is om te duiken. „Via een wak ga je onder het ijs. Het schijnt heel bijzonder te zijn om de onderkant van de ijsvloer te zien.”

De benen hebben behoefte aan een pauze. Op zonnige terrassen zitten de mensen aan een pasta,



pizza of hamburger uit het zelfbedieningsrestaurant. Slechts een enkele plek biedt een alternatief. Cheese's Art bijvoorbeeld, waar krullenbol Javier een bord rijkge-sorteerde tapas met Catalaans tomatenbrood serveert, gevolgd door een kaasfondue in een pan van brood. Tegen de tijd dat de kaas op is, is het brood helemaal sappig geworden. Javier neemt het mee naar de keuken, snijdt het in stukken en brengt het terug met plakken rauwe ham erbij. Een wereldtosti! De bodem van de fles Andorreese rode wijn is inmiddels ook in zicht. Straks maar even rustig aan.

Arcalis is het sportiefste deel van Vallnord. Geen verblijfsmogelijkheden, maar wel pittige pistes boven de boomgrens en - bij genoeg sneeuw - veel offpistemoogelijkheden. Pal/Arinsal is met ruim 60 kilometer piste in bosrijk gebied

Zjwoef, zjwoef: Vanuit Soldeu is bijna 200 kilometer piste bereikbaar.

uit & thuis

■ DE REIS

Utrecht-Andorra is ruim 1300 kilometer. Je kunt er in 8 uur zijn: vlieg naar Barcelona (of naar Toulouse, met de KLM). Tussen de luchthaven en Andorra – ook naar de skistations in Grandvalira – rijdt vijf keer per dag een directe bus. De rit duurt drie uur. Reserveer via andorabybus.com. Ook het reguliere busvervoer tussen de stad en de bergdorpen is goed. Praktisch alternatief: huur op de luchthaven een auto voor een week. Vanaf circa €350.

■ HET VERBLIJF

Andorra la Vella heeft hotels in alle soorten en maten. AD Reiswereld sliep in het centraal gelegen Roc Blanc. Beetje gedateerd, maar met uitgebreide wellness. Een overzicht van alle hotels, appartementen én wintercampings is te vinden op andorra.ad.

■ UIT ETEN

In Andorra la Vella is het levendig en lekker bij Don Denis. Spaanse keuken, gerookte hammen aan het plafond, aan de muren honderden foto's van Don Denis met (sport)beroemdheden. Reserveer! In Pas de la Casa is L'Husky de tip. Het ligt zo'n beetje aan de piste.

■ SKIPAS

Een 6-daagse liftpas voor Grandvalira in het hoogseizoen kost €227, voor Vallnord €171.

■ EN VERDER

Veel praktische informatie staat op skiandorra.ad. Nederlandse touroperators die skiën in Andorra aanbieden, zijn onder meer Sunweb en Andorra-specialist Sunski.



Chill: Toerskiërs werken zich in het zweet terwijl skiërs zich opwarmen.

schillen en snelle liften, de combinatie is goed voor vele dagen skipret. Het gaat van vallei naar vallei, zes achter elkaar, telkens met weer een andere lift en via een nieuwe route.

„Andorra heeft geen militair leger, maar wel een onmisbaar leger van pistemannen dat nacht in nacht uit aan het werk is om dit mogelijk te maken. Het heeft immers al weken niet gesneeuwd,” zegt een knappe Ierse in de stoeltjeslift. Op haar jas staat dat ze Lesley B. heet. Ze is al jaren verbonden aan de skischool van het centraal in Grandvalira gelegen Soldeu. „s Winters ben ik skilerares in Andorra, 's zomers begeleid ik mountainbikers in Les Arcs, in Frankrijk.”

Lesley vertelt dat zo'n 20 procent van de skileraren in Andorra uit Groot-Brittannië en Ierland komt. „Maar er zijn elk jaar minder Engelse gasten. De kwaliteit van de hotels, de appartementen, de pistes en de liften is veel beter geworden. Met die investeringen zijn ook de prijzen gestegen. Andorra is geen lowbudgetbestemming meer, maar het is nog altijd niet duurder dan in soortgelijke gebieden in de Alpen.”

Acer, verhuizer uit Londen – type hooligan – , en zijn vriendin Courtney hebben zich er niet door laten afschrikken. Ze zitten in The Harp, een van de vijf pubs in Soldeu. „Hier kost een pint (ruim een halve liter, red.) 3,50 of 4 euro. Dat is zeker minder dan in de Alpen.”

Acer en Courtney zijn *newbies* op wintersportgebied; morgen gaan ze voor het eerst skiën, in een klasje. Ze stralen bij de gedachte. En ze willen ook nog uitzoeken waar ze een tocht met sledehonden en een rit met een sneeuwscooter kunnen maken. Maar eerst willen ze vrienden maken. En dat gaat hier heel makkelijk, zeker op maandag, de avond dat Engelse touroperators hun klanten het uitgaansleven laten zien. Nadat de eerste lichter van zo'n zestig jonge Britten aan de deur hun welkomstborrel achterover hebben geslagen, doen ze een aanval op de bar. Terwijl de band begint te spelen, tapt het barpersoneel zich een slag in de rondte. Een half uur lang, want dan vertrekt de meute naar de volgende pub. De rust in The Harp duurt maar even, want daar is de tweede lichter Britten al. Ski-juf Lesley krijgt het zwaar morgen, met de Acers en Courtneys in haar klasje. ■

de grote, vriendelijke buur, met ook daar nog onderscheid in sfeer: Pal is een rustig dorp met eenvoudige pistes, heel geschikt voor gezinnen met kleine kinderen. Arinsal is juist levendig, met pubs en restaurants en hotels en appartementen aan de voet van de liften. Pal/Arinsal ligt op het zuiden, en bovendien op mindere hoogte dan Arcalis. Geen gelukkige omstandigheden in een sneeuwarme winter...

De basis van het wintersporttoerisme in Andorra ligt in Pas de la Casa, een gezellig, levendig dorp op 2100 meter hoogte, tegen de grens met Frankrijk. Het is dit jaar precies 60 jaar geleden dat Josep Viladomat hier een sleepliftje aanlegde dat werd aangedreven door de motor uit een vrachtwagen. Josep wordt geëerd met een standbeeld bovenaan een snelle stoeltjes-

lift richting de Pic Blanc, op 2640 meter hoogte.

Pas de la Casa is nu de grootste van de zes toegangsplaatsen tot Grandvalira, een enorm skigebied met ruim 200 kilometer geprepareerde piste, offpistezones en vier funparken. De bijna zeventig liften kunnen honderdduizend mensen per uur verstouwen, dus is er zelden wachttijd. 's Ochtends met de lift omhoog, rechtsaf skiënd langs skischool en oefenweijsje en daarna strekken zich eindeloze cordurotapijten uit, sommige breed glooiend, andere steiler en smaller, afdalingen van inspannend en uitdagend tot lichtjes-glooiend-om-te-genieten-van-het-bergpanorama. De eerste sporen in de strakke sneeuw zijn de mooiste van de dag. Altijd leuk om even achterom te kijken hoe je het hebt gedaan.

Lange pistes, flinke hoogtev-

van huis om 10 uur,
om 14 uur op de piste
#welovesneeuw



posted by nicole · 4 minutes ago

wintersport

vanaf € 79
retour

ga naar
transavia.com/wintersport

transavia.com
daar word je vrolijk van

vlieg voordelig
We ♥ sneeuw!

MEER TIJD · MEER ENERGIE · MEER FUN